

Online inwonerssessie m.b.t. de verdiepingsslag van denkrichtingen voor opwekken van de duurzame energie in de Achterhoek

Datum en tijd:

23-03-2021 | 19.30-22.00 uur

Locatie:

Online via Zoom

Notulist:

Het Notuleercentrum

Aanwezig:

- Gespreksleiding en organisatie: projectorganisatie RES Achterhoek
- Ca. 80 inwoners regio Achterhoek

Opening

De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur.

Aan het begin van de bijeenkomst wordt in een filmpje een toelichting op de materie gegeven door de heer Langeveld, bestuurlijk trekker van de RES Achterhoek. Hij belicht het bestuurlijke aspect, waarin aandacht is voor besparen op het verbruik en opwekken van energie door middel van zon en wind. Biogas heeft nadelen en kernenergie gaat niet snel genoeg. Zon en wind is nodig, de vraag is nu waar en hoe in samenhang met het landschap en zonder te grote inbreuk op de leefomgeving.

Inwoner: de RES doet niet mee met de windparken bij Doetinchem, waarom is de heer Langeveld daar wel bij betrokken?

Antwoord: de heer Langeveld is wethouder in Doetinchem.

De heer Frank Duenk is programmaleider voor de RES Achterhoek en hij geeft in een presentatie aan dat de gemeentes en provincie op een goede manier moeten samenwerken en de RES-voorstellen moeten verwerken in ruimtelijke plannen. Deze zijn pas bindend als ze zijn goedgekeurd door gemeente dan wel provincie.

Wat in akkoorden (Klimaatakkoord, Akkoord van Groenlo) is afgesproken, is een vaststaand gegeven, dit staat niet ter discussie. Het bod van 1,35 TWh is bestaand beleid van de Achterhoek en geen gevolg van de RES. De RES heeft geen invloed op lopende initiatieven op het gebied van zon en wind, maar bouwt voort op de bestaande situatie.

Discussie

Inwoner: Het Akkoord van Groenlo is leidend voor de RES, dat lijkt mij vreemd. Acht gemeenten zetten gezamenlijk de RES op, maar het lijkt of iedere gemeente voor zich bezig is met vergunnen. De RES lijkt achter de gemeentebesluiten aan te lopen.

Antwoord: De RES is een integraal kader terwijl de gemeente al beleid heeft. Het is zaak het beleid meer te regionaliseren. Wat u zegt is dus correct. De RES geeft een visie hoe het kan en het is aan de gemeente om het beleid daarop aan te passen. Het is geen juridisch machtsmiddel om het af te dwingen bij de gemeente.

Inwoner: En hoe komt het dat de Achterhoek achterloopt op de rest van Nederland?

Antwoord: Dat klopt niet. De Achterhoek loopt juist voorop.

Inwoner: In Den Haag is kernenergie niet meegenomen in de plannen van de klimaattafels. Als gevolg daarvan praten we nu over windmolens en niet meer over kernenergie terwijl steeds duidelijker wordt dat kernenergie onderdeel van de oplossing wordt. Het is niet direct een vraag, maar spreker voelt zich belemmerd door Den Haag omdat die discussie niet gevoerd kan worden.

Antwoord: Het klopt dat dit de stand van zaken is.

Inwoner voelt mee met vorige spreker dat gemeentes allemaal besluiten nemen. Nieuw voor hem was de Ruimtelijke Ordening Duurzame Energie (RODE), dit is niet terug te vinden in de documentatie. In hoeverre is de RODE beperkend voor de RES? Als de gemeentes doorgaan en de RES geeft een andere richting aan, hoe krijgen je gemeentes weer in op dat pad?

Antwoord: het RODE-beleid stelt bredere kaders dan hetgeen uit de RES zal komen. Er is meer oog voor integrale gebiedsontwikkeling. Vrijwel iedere gemeente heeft een eigen beleid. De RES wordt uiteindelijk vertaald naar gemeentelijk beleid.

De heer Van Beek geeft een toelichting op de drie denkrichtingen die na vorige bijeenkomsten zijn geformuleerd. In de vorige bijeenkomsten lagen acht alternatieven op tafel. Bij zon en wind speelt de leverings(on)zekerheid een rol. Ze zijn complementair aan elkaar, op het moment dat het waait is er vaak minder zon en bij zonnig weer minder wind. Dus beide zijn nodig, hoewel met dezelfde infrastructurele kosten drie keer zoveel energie uit wind kan worden opgewekt.

De drie denkrichtingen zijn:

- Verrijken RODE-beleid (huidig beleid wordt zoveel mogelijk in stand gehouden, Liander is in de lead)
- Energieclusters en zonnedaken (bovengemeentelijke strategie en maximaal inzetten op zon op dak)
- Kleinschalig spreidingsalternatief (de Achterhoekse maat met kleinere turbines in kleinere clusters en maximaal zon op dak)

Innovatie en verandering valt af aangezien dit te lang gaat duren. Er is veel draagvlak voor windloos, maar dat biedt te weinig zekerheid. Door te zeer te kijken naar de locatie van onderstations, staat de evenredige verdeling over gemeentes onder druk. De overige alternatieven van de acht die eerder besproken zijn, zijn verwerkt in bovenstaande drie.

De inzet is te komen tot een afweging die de meeste milieuwinst oplevert en de minste schade toebrengt aan natuur en inwoners (visueel, geluid et cetera). De discussie biedt input voor een mogelijke eindkoers. Er wordt vanavond dus niet gekozen voor één van de drie.

Inwoner: In verhaal van de heer Van Beek kwam de positie van Liander sterk naar voren en hoe dat er nu uitziet. Hij mist nu de pilots van microgrids in het verhaal, dus daar waar de vraag is energie opwekken, liefst met koppeling zodat daar waar wind opgewekt wordt ook zon wordt opgewekt. Een gezamenlijke aansluiting op het net is goedkoper en dichtbij gebruikers.

Antwoord: ook netbeheerder Liander houdt er zeker rekening mee om het aanbod bij de vraag te leggen, dat is een streven, maar lukt tot op een zekere hoogte. Aan smartgrid wordt gewerkt, het wordt in studies opgepakt en wat meegenomen kan worden, gebeurt.

Inwoner: Bij investeringen vraag ik me af of er ook een visie is op 2050 in de regio, dus voorbij 2030.

Antwoord: Er wordt op verschillende niveaus binnen de overheid ook over de lange termijn nagedacht. Over de richting waar men met de samenleving naar toe wil. De Omgevingsvisies zijn

daarvoor de meest toegankelijke documenten. De gemeentes moeten die per 1 januari 2022 vaststellen. Op provinciaal en landelijk niveau worden veel studies gedaan. Er gebeurt veel in Nederland.

Inwoner sluit graag aan bij denklijn richting 2050 en bij de smartgrid. Als gekeken wordt naar verbruik in de Achterhoek, volstaat een veel lagere bieding. De rest van Nederland koerst op 2050 energieneutraal. Landelijk wordt al gereageerd dat als er ergens onvoldoende wordt opgewerkt, de RES Achterhoek een oplossing biedt. Punt twee, er wordt simpelweg een kruis gezet door optie 1. Deze RES-regio moet nadenken over waar men mee bezig is. Een bod van 0,5 geeft meer ruimte om toekomstige innovatieve mogelijkheden te benutten. Er zijn alternatieven voor zon en wind. Punt drie, vreemd dat Liander maximaal drie alternatieven kan doorrekenen. Inwoner heeft de indruk dat inwoners wel bij dit soort sessies kunnen zijn, maar dat met de inbreng weinig wordt gedaan. Antwoordt: Twee feiten rechtzetten: 0,5 TWh is echt te weinig. Met het bod dat er staat, is de grens echt aangegeven en men mag vanuit landelijk niet meer vragen. Het is een strategisch juist besluit.

Inwoner: Wat opvalt is dat het een heel technisch verhaal is over het net en onderstations, alsof dat leidend is. Het belang van bewoners lijkt ondergeschikt. Onderstations kunnen wel in de buurt van bewoning zitten en dan zouden daar windmolens komen met de negatieve gezondheidsgevolgen. Het gaat voorbij aan de belangen van bewoners. Op een kaart moet men niet allen onderstations aangeven, maar ook clusters van bewoning omcirkelen, daar kan in ieder geval geen wind opgewekt worden.

Antwoord: De onderstations stonden er om richting te geven aan de zonneparken die in de planning staan. Er wordt alleen maar naar plekken gekeken die voldoende afstand hebben tot woonkernen. Inwoner vervolgt: Dan gaat het om wat voldoende afstand is. De normen van Nederland zijn niet zo strikt, zeker niet in vergelijking tot het buitenland. Het is beter om aan de veilige kant te zitten, het beleid lijkt onverantwoord.

De heer Van Beek: De normen staan niet ter discussie in RES-verband. Er is altijd een dilemma. Er is ook al geopperd om de vraag met het aanbod te combineren. Het gaat om minimaliseren van de pijn.

Inwoner: het pleit ervoor om voor een lager RES-bod te kiezen.

De heer Van Beek: Die discussie is geweest.

Gespreksleider: de gemeenteraad is de plek om deze discussie verder te voeren

Inwoner: Bestaat er een terugkoppelingssysteem. Het klimaatakkoord is een ijkpunt en het Groenlo-akkoord is gesloten. Er is inmiddels meer kennis, wind blijkt minder op te brengen, zon juist meer, gezondheidsaspecten zijn beter onderzocht, bovendien ontbreken andere energievormen. Hoe toets je je eerdere uitgangspunten op de actualiteit. De uitgangspunten zouden vandaag heel anders gekozen kunnen worden en dus tot ander beleid leiden.

Antwoord: dit is een complexe vraag, het antwoord blijft beperkt tot de RES. Daar zijn we pas in juni 2019 mee gestart. Deze voorziet wel in die evaluatiemomenten. De RES 2.0 is over twee jaar zo'n evaluatiemoment. Dan kijken we waar dingen inhoudelijk en procesmatig moet worden bijgesteld.

Inwoner vervolgt: het begint bij het toetsen van de aannames, of die nog actueel zijn. Op dit terrein gebeurt er ontzettend veel met technisch en maatschappelijk inzicht. We moeten voorkomen een proces te ontwikkelen op verkeerde aannames. Mogelijk zijn we te veel doelgericht bezig en te weinig fundamenteel.

Inwoner: Het lijkt of de Achterhoek als een eiland wordt bekeken. Wat als er bovenregionaal wordt gekeken en samengewerkt. Kan dat een positief effect hebben dankzij betere afstemming?

Antwoord: het blijkt in de praktijk heel lastig om gemeentes verder dan hun eigen grenzen te laten kijken. Niet voor niets is besloten in 30 regio's aan de slag te gaan. Dat schaalniveau tussen provincie en gemeente in is gekozen omdat het het beste lijkt te passen bij het vraagstuk dat er ligt. Het streven is het aanbod dicht bij de vraag te hebben. Op landelijk niveau worden de RES'en wel naast elkaar gelegd.

Inwoner. Wind en zon zijn complementair. Wind draait 3x zoveel als zon. Wil je een-op-een krijgen dan moet er dus driemaal zoveel zon aangelegd worden.

Antwoord: Dat is niet zo, maar dat blijkt lastig uit te leggen. Het wordt in de schriftelijke Q&A meegenomen.

Inwoner: Er wordt een omslag gemaakt van de acht alternatieven naar 'verhaaltjes. Dat is een vreemde overgang. Bovendien worden er twee alternatieven als niet realistisch geschrapt. De vorige keer werd aangegeven dat ze alle acht haalbaar zijn. Welke grotere inzichten zijn er gekomen. Gaan we dat ook meemaken met de drie opties die er nu liggen. Blijken er twee ook niet haalbaar en is er slechts één realistisch?

Antwoord: het waren acht mogelijke perspectieven en de energiemix is belangrijk. Bestuurlijk is gezegd dat de verhouding zon wind een-op-een moet zijn en daarmee valt windloos af.

Inwoner: Zijn we met elkaar wel voldoende bewust bezig met energie, moeten we niet meer besparen. Het gesprek lijkt nu vooral gericht op voldoende energie voor de toekomst, in grootschaligheid. Zet meer in op smartgrids en preferente groepen zodat minder energie nodig is. Is ons energie-economisch systeem wel op orde om de route te kunnen kiezen van zorgvuldig gebruik? Of zijn we overgeleverd aan de industrie die de energiebehoefte juist in stand houdt. Inwoner wil graag een verdiepingsslag aanbrengen en een regelmatiger evaluatie.

Antwoord: De energietransitie hangt ook samen met andere grote vraagstukken die er in de maatschappij zijn. De vraag is hoe die goed het hoofd te bieden en welke tijd je ervoor neemt. Stilzitten is niet mogelijk met alle ontwikkelingen. Evalueren blijft inderdaad ook nodig.

Inwoner: Het rapport van het RIVM over de gezondheidsrisico's van windmolens ligt landelijk zwaar onder vuur en er zal een aangepast rapport volgen, is de verwachting. Het zal tot een aangepaste normering leiden ten aanzien van de plaatsing van windmolens als het RIVM onderkent dat de afstand tot bewoning groter moet zijn. Dan moeten we ons aan Europese normen gaan houden. Wat doen we met de RES'en als de gemeentes gaan vergunnen terwijl ze weten dat deze kentering eraan komt.

Antwoord: Dit is een 'als, dan'-vraag. Er zijn veel ontwikkelingen denkbaar, die mogelijk tot bijstelling leiden. Je kunt daar niet allemaal op voorhand op acteren. Op alle niveaus kunnen er redenen voor bijstelling komen. Er is in gemeentes al geacteerd op deze 'dreiging'. We zitten in een onwaarschijnlijk bewegende wereld. Dat vraagt om flexibiliteit.

Inwoner: Krijgen we geen aanvullende opdracht na 2030. Landelijk wordt meer doorgekeken naar 2050 en is 2030 een tussenstation.

De heer Duenk roept op tot meer respect voor het eigen bestuur. Iedereen is zich bewust van de complexiteit en neemt weloverwogen besluiten. Er zijn geen garanties. Alternatieven zijn puur

bedoeld om kennis te verzamelen over de keuzes. Je hebt het nu te doen met de regels die nu gelden en je kunt nu niet besluiten op toekomstige regels.

Inwoner X participeert in de nationale energietafel. Het Gelders Energieakkoord (GEA) en het akkoord van Groenlo dateren van een paar jaar geleden. Hij pleit ervoor nu anders tegen de zaak aan te kijken. Sinds medio vorig jaar zijn er simulatiemodellen waarin de CO₂-reductie wordt berekend. Dan komen er andere uitkomsten uit dan de RES aanhoudt. Die staat ver af van optimalisatie. We moeten voorzichtig zijn met wind op land. Het is niet ten onrechte om te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen en de uitkomsten van de simulatiemodellen.

Inwoner: De meeste mensen zijn tegen windenergie, van de respondenten van de enquête wilde 75% geen windenergie in de Achterhoek. Dit is een landelijke trend. Waarom is windenergie nog steeds een alternatief in woongebied, ondanks overlast, gezondheidsproblemen en weerstand bij inwoners. Er moet een andere oplossing zijn. Wind kan wellicht wel aan de kustlijn van zee of IJsselmeer en dan verrekenen met zonne-energie elders in het land. De verhouding in de oplossing kan niet in alle regio's gelijk zijn.

Inwoner pleit voor geen wind hier. Op 10 en 11 februari is erg tegen windenergie geageerd en dat is in de presentatie niet terug te zien. Een RES kan best veranderd worden. Wind geeft meer overlast dan zon. De menselijke maat is volledig weg. Ook in het buitengebied wonen mensen, dat is ook belangrijk om mee te nemen. Waarom wordt zon op particulier dak niet meegeteld in de RES? Op die vraag komt men later terug.

Inwoner: De laatste sprekers doen mij deugd. Eerder had ik het idee in een energielobby te zitten en dat de bewoner gepasseerd werd en dat vragen niet beantwoord werden. Zo staan er ook veel in de chat en hij is bang dat hij er nooit meer wat van hoort. Hij hoort veel kritiek op de RES, is het daarmee eens en vindt het ontzettend jammer dat het zo loopt.

Inwoner: het RODE-beleid van de gemeente loopt door, daarmee wordt er al een en ander opgetuigd en de RES vult dat aan. Dat is een van de redenen dat het draagvlak keldert. Er zijn verschillende communicatielijnen zowel vanuit de RES als de gemeente. Initiatieven van de gemeente en de RES lopen dwars door elkaar heen en het lijkt of de RES alleen voor de bühne is. Nog maar 8% staat achter de doelstellingen zoals ze nu geformuleerd zijn. Als hij kijkt naar optie 2, dus clustering van energiegebieden. Dat kan alleen op Achterhoeks niveau bepaald worden, dat is een risico met de gemeentelijke initiatieven die al lopen. Dus het advies is eerst van groot naar klein te werken. Zoals het nu gaat kan het absoluut niet. De vraag waarom dat nu niet gebeurt, wordt later beantwoord.

De heer Duenk antwoordt alsnog op vraag waarom zon op particulier dak niet meetelt. Het zijn niet de grote klappers en het is gewoon regelgeving om dat niet mee te tellen.

Op de vraag waarom niet eerst clustering regionaal af te spreken en dan pas in de gemeente, antwoordt hij dat dit precies de worsteling aangeeft waar men mee zit. De gemeentes hebben eigen beleid. Het RES-proces is bewust zo ingericht om daar de balans in te vinden om een logische stap te zetten naar harmonisatie van beleid. Het is duidelijk dat we op een rijdende trein springen.

Gemeentes zijn naar eer en geweten bezig en het is zoeken naar de zachte lijn om daar verbetering in te brengen met het oog op de regionale gedachte. De levensgrote weerstand tegen wind is zeker

bekend bij het bestuur. En dat resulteert in een duivels dilemma. Dat wordt wel degelijk op bepaalde wijze meegenomen.

De voorzitter sluit de bijeenkomst af. Er zijn zoveel mogelijk mensen zijn aan het woord gelaten en hij dankt hen voor de inbreng. De vragen uit de chat worden beantwoord en meegestuurd met het verslag. Voor een eventuele vervolgbijeenkomst worden de deelnemers automatisch uitgenodigd.

Om 22.00 uur is de inwonerssessie afgelopen.